

БЕОГРАДСКА ОПШТИНСКА ИЛИ СРБСКА НОВИНА

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАН ПУТ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

НА ГОДИНУ 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ 3 „
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ 9 „

НЕДЕЉА 18. ЈУЛА 1893.

ЦЕНА ЈЕ ОГЛАСИМА 6 ПР. ДИН. ОД ВРСТЕ

ПРЕТИЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИЦОМ НА ОПШТИНСКИ СУД
А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ НА УРЕДНИКА

Рукописи не враћају се

Неплаћена писма не примају се.

МИ
АЛЕКСАНДАР I.
по милости божјој и вољи народној
Краљ Србије

На предлог Нашег министра унутрашњих дела, а по саслушању Нашег министра финансије одобрило смо и одобравамо: да се тарифа одобрена указом од 27. Априла 1891 године на основу закона о варошкој трошарини од 13. Јуна 1884 године и његових допуна од 24. Априла 1885 године, по којој општина београдска наплаћује трошарину на извесне предмете, — по предлогу суда и одбора исте општине, замени овом тарифом:

ТАРИФА

По којој ће се наплаћивати такса трошаринска у општини београдској

Члан I.

I. Баштовански и пољски производи.

Баштовански производи

- Воће, вариво, зелен, семење, корење, цвеће, расади, и све остало биље и растиње свеже, зрело или осушено, изузимајући дуван, јужно воће, осушено биље за лекарију или боју од 100 кгр. 2 дин.
- Кромпир, луџ и црвени патлиџан од 100 кгр. 1 дин.
- Диње и лубенице од 100 кгр. 50 пр. дин.

Пољски производи

- Кола сена, од 1 кола 50 пр. дин.

Млинарски производи

- Грис, гершле, од 100 кгр. 3 дин.

II. Дрво и израде од дрвета

Непрерађено.

- Дрво за гориво, од 1 куб. метр. 30 пр дин.
- Грађа као: даске, летве, прошће, планке, шиндре, греде, диреци, балвани, трупци, пањеви, облице или мотке и т. д. од 1 куб метр. 50 пр. дин.
- Дрво за даљу прераду у пола израђено од 100 кгр. 5 дин.

Прерађено

- Грађевински материјал израђен, обојен, обојен или лакован, од 100 кгр. 12 50 дин.

III. Животиње.

- Свиње дебеле или мршаве преко 15 килограма бруто, од 100 кгр. 8 дин.
- Прасад до 15 кгр. од 1 комада 1 динар.
- Овце, овнове, козе, јарце, јагњад и јарад, од 1 комада 1 дин.
- Зечеви, од 1 комада 50 пара дин.
- Јелени, срне, кошуте, дивље свиње и младунци, од 1 комада 5 дин.
- Перната живина без разлике ситна, од 1 комада 10 пара дин.
- Перната живина без разлике, крупна, од 1 комада 20 пара дин.
- Риба свежа, од 100 кгр. 5 дин.
- Сардине у буренцетима или саламури и сва остала риба усољена или у саламури, осушена или надимљена, од 100 кгр. 5 динара.

Производи од животиња

- Месо, сланина и сало сирово, усољено или у саламури, као и овчија и козија ужицка пастрма на костима од 100 кгр. 10 дин.
- Месо и сланина осушена непрерађена од 100 кгр. 20 дин.
- Млеко, павлака од млека и јаја, од 100 кгр. 5 дин.

IV. Јестива и пића

- Колачи, тарана, макароне, фиде, тесто и брашненице, од 100 кгр. 4 динара.
- Бисквити, од 100 кгр. 10 дин.
- Све израде од шећера и све врсте воћа и другог куваног, цеђеног, шећером заслађеног, и т. д. Овде се разуме и шећер кандис, жути, црни и други обојени а и шећерлеме (болбоне) без разлике, од 100 кгр. 10 дин.
- Конзерве од меса, рибе, рака, пулјева, шкољака, и осталих животињских частица кувана, печена, пржена, маририрана или на други начин зготовљена као: маририрати, конзерве, екстракти, печења, икре, ајвара, авгутара, кобасице, саламе и т. д.

(сем сардина у кутијама), од 100 кгр. 20 динара.

- Сардине у кутијама, од 100 кгр. 5 динара.
- Сир као: страхино, рокфорт, горгонзо-ло, ементалер, липтајер, империјал, фромажде бри, ајдамер, невшател, романдур трапист, карпатски сир, кваргле, и т. д. од 100 кгр. 20 динара.
- Скоруп (кајмак), масло (бутер) без разлике, сем бутера (масло), од 100 кгр. 5 динара.
- Масло (бутер) од 100 кгр. 10 дин.

V. Алкохолна и шпиритуозна пића.

- Вино обично у бурадима од 100 литара 8 дин.
- Вино у флашама, разумевајући ту и кипећа вина и друга фина вина у флашама или бурадма, као: кипар, малага, мадера, и т. д. од 100 кгр. 25 дин.
- Ракија до десет гради, од 100 кгр. 10 дин.
- Ракија до петнајест гради, од 100 кгр. 12 дин.
- Ракија преко петнајест гради, од 100 кгр. 25 дин.
- Ликери, као: коњак, рум, и друга заслађена шпиритуозна пића, од 100 кгр. 20 дин.
- Пиво у бурадма од 1 хектолитр. 10 динара.
- Сирће без разлике од 100 литара 3 динара.
- Есенција од сирћета и пића од 100 кгр. 25 дин.
- Минералне воде без разлике, од 100 кгр. 5 дин.

VI. Камен

- Камени угаљ без разлике од 1 вагона 25 дин.
- Мрамор у пола израђен 100 кгр. 50 пр. дин.
- Мрамор углађен (полиран) 100 кгр. 3 дин.

VII. Гвожђе.

- Гвоздене греде (трегера) стубови, 100 кгр. 50 пр. дин.

VIII. Стакло и стакларија.

44 Стакло за прозоре у таблама, 100 кгр. 2 дин.

IX. Колонијални и јужни производи.

Воће јужно.

45. Лимунови, поморанџе, китре, еврејске јабуке, парови, смокве, рожчићи, ораси кокусови, какао у љусци или праху и зрну, лешници, маслине, сем кестења 100 кгр. 5 дин.

46. Све остало јужно воће, као: ананас, шљиве суве француске и остале подобне, сицилијански ораси, пистације, пињоли итд сем бадема у кори и без коре, суво грожђе, урме, 100 кгр. 15 дин.

47. Бадем у кори и без коре, суво грожђе урме и кестење, 100 кгр. 3 дин.

Зачиници.

48. Прости као: апасон, бадијан, бибер, галгант, мајоран, најгевирц, исног, салеп, капули или мирисавци, капра, бим, мак, лорбер у зрну или листу, коре од лимуна или поморанџе, коријандер, ђумбир, ингберн, и т. д. Овде долази и паприка тучена или самлевена 100 кгр. 8 дин.

49. Бољи и то: мушкати или индиски орах (орашчићи), цвет од лимуна, поморанџе, цимета и мушкати, цимет и каранфил, од 100 кгр. 50 дин.

50. Најбољи и то: ванила, шафрап и шафраника од 100 кгр. 100 дин.

Разни јужни производи.

51. Кафа од 100 кгр. 250 дин.

52. Сурогати кафе (цигура), од 100 кгр. 5 дин.

53. Чоколада и сурогати чоколаде, од 100 кгр. 10 дин.

54. Шећер без разлике, од 100 кгр. 50 пр. дин.

55. Пиринач од 100 кгр. 1 дин.

X Хемиски производи.

56. Хидраулични креч, гипс, цемент без

разлике и креч обичан, од 100 кгр. 25 пр. дин.

XI Уље, маст и масни производи.

57. На зејтин за јело без разлике, од 100 кгр. 2 дин.

Масги и други масни производи.

58. Маст свињска и гушчија или од других животиња за јело, од 100 кгр. 30 дин

59 Свеће стеаринске, парафинске, церезинске, палметинске и т. д., од 100 кгр. 2 дин.

XII. Разно.

60. Лимунада, сода и она што се у вароши израђује, од 1 сифона 5 пр. дин.

61. Једна кола дрвоног материјала што пређе преко ђерма, од 1 кола 1 дин

62. Једна кола сељачка с дрвима, од 1 кола 20 пр. дин.

63. Једна кола товарна до једне тоне, празна чезе, таљиге, фијакер, што улазе у варош и на кола товарна до једне тоне, натоварена предметима неподложним трошарини, кад са савске или жељезничке станице улазе у варош, од 1 кола 20 пр. дин.

64. Кола преко једне тоне кад улазе у варош, у случајевима под бр. 63. предвиђеним, од 1 кола 60 пр. дин.

65. Од коња товарна, од 1 коња 10 пр. д. Дара се рачуна по тарифи царинској

Члан II.

Општина ће прописати како ће се вршити реекспедиција и повраћај трошарине.

Члан III.

Кола са раном, сувим шљивама и кожама из Србије на жељезничкој станици ослобођавају се.

Члан IV.

Означена такса под бројевима 63. и 64. Чл. I. наплаћиваће се и онда ако кола буду натоварена предметима који подлеже и који не подлеже трошарини.

Члан V.

У Члану I. под III. побројане животиње разумевају се живе или мртве, по неолеране и неочупане. Ако су одеране или очупане, онда ће се наплаћивати такса као на сирово месо означено под бр. 19. истог члана.

Члан VI.

На увоз наведених предмета из страних држава трошарину ће ову наплаћивати царинарница београдска једновремено, кад наплаћује на њих и државне дајбине. Изноваца из него прихода царинарница ће задржати за своје указне и неуказне посленике по два на сто, а остатак предаваће управи градске трошарине.

Ова тарифа важи од дана кад је Краљ потпише.

Наши министри унутрашњих дела и финансија нека изврше овај указ.

17. Јула 1893. год.
у Београду.

АЛЕКСАНДАР с. р.

Министар

унутрашњих дела,

Св. Милосављевић с. р.

Министар финансија,

Др. М. В. Вујић с. р.

РАД ОПШТИНСКОГ ОДБОРА

XLIII. ВАНРЕДНИ САСТАНАК

4. Јула. 1893 год.

Председавао председ. г. Мидован Р. Маринковић од одборника били г. г. Никола Х. Поповић, Илија Ђорђевић, М. М. Ђорић, Ј. Ђуровић, Миа. Ј. Марковић, Лазар Радовић, Сава Вељановић, Др. Марко Т. Лeko, М. Јовановић, Мих. М. Ђорђевић, С. Ј. Азријел, М. Велларић, М. М. Петровић, Ђорђе Нараџић, Е. Петровић, Дим. Р. Гајић, Мијајко Јанковић, Ф. Васиљевић,

СРПСКИ УСТАНИЦИ ПРОТИВУ ТУРАКА

У В Е З И

СА НАРОДНИМ СВОБАМА У ТУЋИНУ

од 1459.—1814. године.

ИСТОРИЈСКА РАСПРАВА

У ДВА ДЕЛА

НАПИСАЛИ

Р. Агатовић и Ј. М. Спасић.

(Академијски Савет Вел. Школе наредно првом видовданском наредом општ. београдске).

Мото:

— „Пора намъ перестать быть умными чужимъ умомъ и славными чужою славою“ (Време је да престанемо мудровати туђом памећу, и славити се туђом славом).

Карамзин.

ПРЕДГОВОР

(НАСТАВАК)

Али сећање на већ једном уживану слободу и жива свест српског народа није дала нашем народу, да дуго сноси црне

дане новог ропства. Хаџи-Продан у Тамнави даје 1814. године први знак живота нашег народа, покушавајући да га ослободи; али му покушај беше неуспешан. Ну све вође у борби за ослобођење Срба брзо баца у засенак *Таковски зунак*, који 1815. године подиже нов рат за ослобођење. Придруживши војничкој способности и способност увиђавна државника, он најзад и успева у тој борби, и полаже сталан темељ данашњој краљевини Србији, одакле ће се временом морати најзад ослободити и остали синови нашег народа, који, по несрећи, и данас носе тешки јарам туђински.

* * *

У излагању судбе Срба у овом мало пре поменутом периоду (1664—1814.) морали смо, ради разумевања, представити, према потреби, догађаје који се збише у суседним државама, с којима је у врло тесној вези и судба нашег народа, јер се иста не да ни представити, без познавања тих догађаја.

Што се поделе тиче, управљали смо се према важнијим моментима, који су од пресудна значаја по Србе. После дигнућа друге опсаде Беча, Срби у два, са свим независна, правца војују против Турака,

и то први с Тесаревцима продиру дубље у Туреку, а други с Млечићима ослобођавају далматинско приморје; с тога смо то засебно и представили. Доцније (1718.) Млечићи силазе с позорнице и Срби ратују само с Тесаревцима против Турака. Око половине XVIII. столећа, кад М. Терезија, заузета заплетима на западу Европе, напустила источну политику аустријску и поклања више пажње вери својих поданика, тежећи да их све обрати у „јединосасавајућу“ веру римо-католичку, па због тога гони Србе на унију, онда наступа покрет међу пресељеним Србима — *сеоба у Русију*, те смо и то засебно представили. По смрти М. Терезије, Срби се и даље боре с Тесаревцима против Турака, док најзад сами на своју руку, у почетку овог столећа, не устају против давнашњих диндушмана — Турака.

Колико смо према својим слабачким силама могли, ми смо урадили, не обзирјући се што је и време од неколико месеци, које нам је стојало на расположењу, и сувише кратко за темељну израду ове теме. Ако се појме огромне тешкоће око прибирања материјала, растуреног по многобројним томовима страних књига разне

Мих. П. Бончић, Коста Д. Главинић, Милош Триковић, Јован Христић, Коста Б. Михајловић, М. О. Петровић, Рад. Драговић, Љ. Јовановић, Н. Вулковић, Др. Павло Поповић, Лазар Дашковић, А. Ј. Одавић, Гаврило Бркић

I.

На овом састанку претресана је само тарифа општинске трошарине, која ће се доцније одштампати у целини у овоме листу.

XIV. ВАНРЕДНИ САСТАНАК
9. Јула 1893. год.

Преседавао председник г. Милован Р. Маринковић од одборника били г. г. Никола Х. Поповић, М. Ј. Марковић, Ф. Васиљевић А. Ј. Одавић, С. Ј. Азријел, Илија Борђевић, М. М. Борић, Јован Буровић, Михајло М. Борђевић, Др. Марко Т. Леко, М. О. Петровић, Др. Павло Поповић, Р. Драговић, Милош Триковић, Мих. П. Бончић, М. Велизарић, М. Капетановић, А. Шток

I.

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 4. Јула ове год. и примљен је без измена.

II.

По прочитању акта истражног судије за ва-рош Београд АБр. 3679, 3713, 3610, 3681, 3677, 3584, 3678, 3585, којим се траже уверења о владању и имовном стању извесних лица, одбор је изјавио, да су Михајло Костић — Албанез и Аврам Ј. Меламед шнедистер, доброг владања и доброг имовног стања; да је Стеван Борђевић касацин доброг владања и свротног имовног стања; да су му непознати; Михајло Милићевић, Милутин Јовановић и Драгутин Нешић бив. тргов. помоћници, Гаја Гајић слуга, Лазар Борисављевић продавач погачица, Спира Димитријевић слуга кафански; да истражни судија на значи за ког Косту Николића тражи уверење, пошто их има више под тим именом и презименом.

III.

Председник износи одбору на мишљење молбе, којом се траже уверења о имовном стању и породичном односу.

По прочитању тих молби АБр. 3733 СБр. 10238, 10760, 11235, 11124, 10963, 11043, 11159, одбор је изјавио мишљење да се суд претходно увери о имовном стању молбача, Милана Триковића, Фердинанда Линкеша, Милана Ускоко-

вића, Милана Радосављевића, Лазара Васиљевића, па тек онда да им изда тражена уверења, да се Петку Стојановићу баштовану не може дати тражено уверење, да се суд претходно увери о наводима Филипа Миленковића и Стевана Ђ. Стевчића па тек онда да им изда тражена уверења.

IV.

По прочитању молбе Мијајна Костића — Албанеза кафеџ орд. одбор је решио, да се молбач Михајло ослободи дужности присутничке изабрав на његово место за присутника Михајла Михајловића бакалина орд.

V.

По прочитању молбе Светозара Ђурића помоћника статистичког одељења АБр. 3685, одбор је решио, да се молбачу Светозару да једномесечно осуство ради лечења у банји с тим, да му се плата за то време изда унапред; осуство да му се рачуна од дана кад га стане употребљавати.

VI.

Председник износи на решење акт грађе винског одељења, којим се тражи кредит за подизање ограде око нове основне школе на Дорћолу.

По прочитању тога акта ГБр. 2970 одбор је одлучио, да се решење по овоме предмету одложи до идуће седнице, кад да се поднесе и нацрт ограде заједно са предрачуном коштања.

VII.

Председник износи одбору на решење предлог грађевинског одељења о калдрмисању кнез Михајлове улице.

По прочитању тога предлога и понуде Ристе Кретића и друга ГБр. 2831 одбор је решио, да се грађење калдрме у кнез Михајловој улици уступити Ристи Кретићу и другу као најнижем понуђачу према његовој понуди од 4 Јула ове год. за ове цене и под овим погодбама:

1. Да оба коловоза с јелне и друге стране канделабра калдрмишу својим дотераним каменом по седам динара квадрат мет.

2. Остали део улице, да калдрмишу старим каменом по шестдесет и једну и по пару динар од квадратног метра.

3. Да им се за додатак песка ако буде по

требно рачуна по тридесет пара динарски од квадратног метра.

4. Да им се за кварење старе калдрме плаћа по десет пара динарских од квадрат. метра.

5. Да им се за откопавање земље ако буде потребе плаћа по један динар и двадесет и пет пара динар. од куб. метра.

6. Да стари неупотребљени камен општина о свом трошку однесе.

7. Да на дотерани камен што ће га употребити у кнез Михајловој улици не плаћају никакву трошарину.

VIII.

Председник саопштава одбору, да је Др. Макс Петенкофер писмом својим заблагодарио општину на честитци, која му је од стране општине послата према рошењу одборском од 14. Јуна 1893 год. АБр. 3376

Одбор је примио к знању ово саопштење.

IX.

Пошто се према новој трошаринској тарифи има наплаћивати такса трошаринска на извесну стоку приликом куповања и продаје исте и пошто се ради тога а зарад лакше контроле куповина и продаја ова има вршити на једном једном месту, то председник општине предлаже да се куповина и продаја стоке врши од сада само на тркалишту, да се тркалиште огради и тако удеси, како ће се контрола над овом наплатом што боље вршити а да ипак зато трговини не смета; да се трошак око овога стави на терет прихода трошаринских

По саслушању овога одбор је решио, да се овај предлог председника општине у свему прими и по њему поступи.

XLVII ВАНРЕДНИ САСТАНАК
13. Јула 1893 год.

Преседавао председник г. Милован Р. Маринковић од одборника били г. г. Ник. Х. Поповић, А. Ј. Одавић, Др. Павло Поповић, Ф. Васиљевић, Др. М. Радовановић, Јован Буровић, М. О. Петровић, С. Ј. Азријел, Др. Марко Т. Леко, М. Велизарић, С. Вељановић, Мих. М. Борђевић, Лазар Дашковић, Ђ. С. Новаковић, Коста Б. Михајловић, Јован Христић, Љ. Јовановић, Др. Алкалај, Мих. Д. Банковић, Милан М. Борић, Милош Триковић, Илија Борђевић, Рад. Драговић, Коста Петровић.

историјске вредности, онда нам се, држимо, не може строго замерити: или можда у гдекојим питањима погрешност нашег резонувања, или недовољност јасног представљања. Јер право веле наши стари летовничари: „Ашче будет что по грешно — исправљаите, а не клнете, понјеже не шиса доух свети, ни ангел, ни рука брелна и доух грешни... Да молју ви оци и братиа, исправљаите ашче и грубо јест слово и сладко јест, такожде и мед, ашче и на коре јест; и сладак јест. Писавшаго благословите а не клнете да и ви улоучите и наследите царство“⁽¹⁾

маја, 1893. год.
у Београду.

Лисци.

ДЕО ПРВИ.

(од 1459.—1664.)

ГЛАВА ПРВА.

МОТО:

„Српски вам је народ највише задао посла у Европи, он се борио с нама, све до Саве и Дунава, па и кад смо ове реке прешли, ударили смо на његов отпор, до испод самих зидова бечких.“

Хафис-беј Ј. Ристуку
(Глас XXXI, стр. 25. и 26.)

I. Срби у Угарској до постанка прве српске деспотовине.

Српска насељена у Угарској пре 1459. године. — Српске сеобе после пропаста српске државе. — Даља судбина српског народа.

Данас је већ позната историјска истина, да је још пре доласка Мађара у њихову данашњу домовину било стално настањених Срба свуда у пространој панонској равни. Јер када су Мађари, при крају IX. столећа, под својим Арпадом, као дивљачки монголски народ, долетели

у ове питоме долине панонске, затекли су свуда дуж Дунава и Саве, на име: „у Срему и у данашњим жупанијама: бачкој, торонталској и темишварској“⁽¹⁾ један питоми народ, који се није као они занимао пљачком, већ мирно обделавао богату природу, и који је имао тада и својих кнежева: *Меноморана* у Бихару, *Глада* у Срему и *Салана* у Банату.⁽²⁾ Променивши пусте азијатске стене за питоме панонске долине, Мађари остадоше у данашњој домовини својој да у друштву са оним мирним и питомим српским народом живе будуће дане свога живота. И за чудо је, како се та два, са свим различита племена, убрзо сроднише и заволеше. Срби беху само културно надмоћнији, али као бројно мањи, подлегаше јакој војничкој сили мађарској. И да том својом многобројношћу и војничком суровошћу Мађари не сачуваше име и језик свој — који у осталом има врло много српских примеса — би рекао, е их она шака питомих закарпатских досељеника словенских претопи све у своје племе.

(1) Сенткларрија: Гласник ср. уч. друшт. књ. 67. стр. IV.

(2) Стојачковић А.: Чертје и т. д. стр. 1—2; — Гласник ср. уч. друшт. књ. 28., стр. 28.

(1) Из књиге Вождара Вуковића-Подгорачанина (у библиотеци г. П. С. Срећковића): „Почување к јереом“; први лист се почиње са: „Иже встих оца нашего Васвдија Великаго...“ и. т. д.

I.

WWW.UNILIB.RS

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 9. Јула ове године и у одлуци КНБр. 343. учињена је допуна, да се откопана земља из кнез Михајлове улице носи у споменичку улицу.

II.

По прочитању акта истражног судиј за вараош Београд АБр. 3833, 3834, 3821, 3835, којим се траже уверења о владању и имовном стању извесних лица одбор је изјавио да је Коста Николић кафеџија и жена му Милка добродошладна и доброг имовног стања: да су му непознати: Милоје Костић сирач, Мијајло Стојановић словоливац и Јосиф Петковић служител.

III.

Председник износи одбору на мишљење молбе, којим се траже уверења о сиротном стању. По прочитању тих молби СБр. 11442, 11448, 11595, 11417, 11598, 11334, одбор је изјавио мишљење, да се суд претходно увери о имовном стању молилаца Милоша поп-Јовановића, Софије Вукићевић, Алојза Хелиха, Живојина Сарајлића, Драгомира Манока па тек онда да им изда тражено уверење; да се Наталији Поповић не може дати тражено уверење.

IV.

По прочитању протокола лицитације, ГБр. 2981. држане 9. Јула ов. год. за откопавање земље у Змајевој улици одбор је решио, да се откопавање земље у Змајевој улици уступи Ристи Крстићу по један динар и четрнајест и једну четвртину паре динар од куб. метра и да откопану земљу носи у доњу Јованову улицу.

V.

По прочитању протокола лицитације ГБр. 3060. држане 12. Јула ов. год. за претрес калдрме у Љубичиној улици одбор је решио, да се претрес калдрме у Љубичиној улици уступи Ђорђу Л. Трпковићу по ценама и то:

1. Претрес калдрме са додатком петнајест санти метара песка по осамдесет и две и једну четвртину паре динарске од квадрат. метра.
2. Откопавање земље и одношење исте у споменичку улицу, по један динар и четрдесет и четири пар. дин. од куб. метра.

Та шачица песка српског у мору ових монголских синова, кроз целу будућу историју Мађара у данашњој њиховој домовини игра врло важну улогу. Редове мађарске земаљске одбране увек су попуњавали и Срби, најпре панонски, а доцније и нови досељеници. И мађарски историци не устручавају се споменути у појединим биткама и победама своје војске и јуначке Србе, нарочито увек чувену српску коњицу. Тако Mathias Béll (Notitia novae Hungariae) и Anonimus Belsae regis Notarius е хвалом спомињу мношину Срба коњаника, „који су године 1044. у боју код Бура под заставом краља Самуила Абе храбро војевали“; као год што са не мањом хвалом спомињу „храброст истих коњаника српских год. 1052. под краљем Андријом I. у рату с Немцима“.⁽¹⁾ Други историк мађарски, Туроц (Túrocz) „поименце спомиње неког Србина Уроша, који јуначки и успешно брђаше Пожун противу Хенриха III.“⁽²⁾ Године 1242. разбили су Срби с Хрватима Татаре на Гробничкоме пољу, и тако спасли Белу IV. који је код њих тражио прибежишта. У томе су се боју

(1) Гласник срп. уч. друшт. књ. 28. стр. 24.

(2) На истом месту.

VI.

Председник саопштава одбору, да је за извршење решења одборског од 11. Јуна ове год. АБр. 3090 односно пописа земљишта у атару београдском потребно узети неколико радника, па предлаже одбору да за ово одобри потребан кредит.

По саслушању овога одбор је после поменитог гласата са четрнајест гласова против седам (један није гласао) решио, да се за извршење пописа засејаног земљишта у атару београдском одобри кредит од једне хиљаде динара на терет партије буџетом одређене за не предвиђене трошкове.

VII.

Председник саопштава одбору, да има неколико сопственика имања, експроприсаних за улицу који наваљују да им се та имања исплате или да општина прими на себе дуг управе фондова, што је на истима интабулисано, у онолико, у колико процењена вредност тих имања износи.

По саслушању овога одбор је после подужег претреса одлучио, да председништво поново проучи цело питање, према разлозима, који су изнесени у одбору, ако буде потребно и у споразуму са повереништвом за преглед стања регулационог фонда па свој извештај са мишљењем поднесе одбору на решење.

VIII.

Председник саопштава одбору, да је управа фондова актом АБр. 3617. одобрила лицитацију, на кој је општина београдска купила имање масе Димитрија Цекана за двадесет и једну хиљаду седам стотина дванајест динара у злату, стим, да општина београдска излицитирану суму положи заједно са интересом и интересом на интерес од дана лицитације па до исплате.

По прочитању тога акта одбор је решио, да се за купљено имање масе Димитрија Цекана исплати из општинске касе двадесет и једна хиљада седам стотина дванајест динара у злату без икаквог интереса и то онога дана кад управа фондова буде предала општини уредну, на општину пренету и судом потврђену тапију.

Ова сума има пасти на терет прихода трошаринских, пошто се ово имање купује за модерну кланицу, која се има из зајма градиги.

особито одликовали еремеки војни начелници: *Креч*, *Куаиша* и *Гак* са својим четама. Исто тако год. 1260. водио је Бела IV. рат са чешким краљем Отокарем, и тада је у војсци његовој било доста врених Срба, који су му у боју помагали, те их је зато после многе, у знак захвалности, обдарио спахилуцима у Мађарској.⁽¹⁾

Као што их беше доста војника, даваху панонски Срби Мађарима доста и знатних државника и великодостојника из свога племена. Само неколико њих да поменемо. Четврти палатин угарске краљевине *Радиоје* (Rado Palatinus) који је Срем круни угарској придобио, и сазидао год. 1075. манастир Св. Димитрија, у Митровици, био је Србин. Шести палатин, *Илија Вид* за време Краља Соломона око 1070. год. као жупан бачки, такође је био српског рода. Исто тако у XII. ст. био је осми палатин угарски *Јован I. Урош*, Србин, син неког Враше, који је за време младолества краља Стефана II. (1112—1131.) управљао Угарском пуних двадесет година. Доласком принцезе *Јелене*, кћери жупана Уроша, у двор мађарски, за Белу II. Слепога, ступају на висока краљевска звања у

IX.

Председник износи одбору на решење молбу друштва за улепшавање врачара, којом друштво моли, да му се уступи право уживања прихода са цветног трга и руковања са њим још за шест година од првог Септембра 1893 г. а друштво, да плати општини шест хиљада девет стотина двадесет и шест динара и деведесет и четири паре за саграђени тротоар поред цветног трга.

По прочитању те молбе АБр. 3876. одбор је одлучио, да се по овој молби донесе решење у идућој седници.

САСТАНАК

ОДБОРА ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

Држан 3. Маја 1893. год.

(ПО СТЕНОГР. БЕЛЕШКАМА)

(СВРШЕТАК)

Ђ. Станојевић (продужава) — Ево шта је комисија по тој ствари решила (чита). Молим вас дакле да почнемо с првим питањем о замени лампи сијалица пламеним, па онда редом, да пређемо на друга два питања.

Ђока Димитријевић — Ја држим да треба најпре знати разлику у цени, па тек онда дебатovati.

Ђ. Станојевић — Комисија није правила рачун, па да од одбора буде одбијена, нити би то имало смисла правити толики рачун безкорисно. У осталом ако је одбор у начелу за тај предлог, онда ће комисија оценити, шта треба да се замени, и онда то означити, коју суму треба утрошити за ту замену. Кад то сврши изнше ствар одбору на одобрење.

М. Банковић — Мени се чини, господине Станојевићу, да би решење одборско имало да зависи и од цене прорачунске. Комисија тражи да најпре одбор да пристајак у начелу, а одбор би хтео у опште да зна о коштању ове промене.

Ђока Станојевић — И ако одбор усвоји ово у начелу, ништа му не смета да га у појединостима одбије. Ако му се цена учини скупа, може казати, ми смо мислили да ће бити јевтиније, али кад је скупо, ми не пристајемо.

Мика Банковић — Кад је тако, онда је друга ствар.

Угарској такође Срби. Тако се спомиње као палатин угарски под Гејзом II. (1141. до 1161.) *Бели Урошевић*, рођени брат Јеленин. Када пак ова славна и знаменита Српкиња, због слепоће свога мужа, а после и за младолества свога сина Гејзе II. управљаше сама крмом угарске краљевине, беху јој први помагачи њена браћа *Примислав*, и овај поменути палатин Бели Урошевић, који доцније остави то звање, и отиде у Србију за краља.⁽¹⁾

Из ових неколико узгред напоменутих примера, види се, колико важну улогу у историји Мађара играју они Срби, које они затекосе, кад дођоше у данашњу своју домовину. Доцније, када се овај још од VII. ст. ту настањени живаљ српски попуњавао многим већим и мањим српским доселењима из Србије, Босне и Херцеговине, улога тих Срба, заједно са досељеном им браћом, постаје још већа, још значајнија, тако, да су ти Срби успели једном приликом, као што ћемо касније видети, да једнога свога земљака прогласе за краља мађарског. Имаћемо прилике у доцнијим листовима опширније се упознати са овим питањем. А

1) Стојачковић А: Черте. и т. д. стр. 5. — Гласник срп. уч. др. књ. 28. стр. 24—25.

1) Стојачковић А: Черте и т. д. стр. 4—5.

Бока Нешкић — Мени се чини, да су у нећем делу вароши уведене те лампе сијалице и ми би сад концесионару морали да плаћамо по уговору за замену другима. Према томе ја бих био противан овој замени док небих знао колика ће сума коштати, јер и за варош то неби била мала сума 70—80 000 динара. У осталом може бити да ће те сијалице бити и практичне за мале улице, па би и стога требало прво промислити о ствари на изнети пред одбор.

Председник — Да поновим оно што сте мало час чули

Баш за то што ће наступити то стање, које је објаснио г. Станојевић, да ће се лампе сијалице морати да замену пламеним лампама доцније, боље да се то учини сад док још нису намештене, како се неби општина излагала доцније много већим трошковима.

Бока Нешкић — Г. Станојевић каже да је комисија решила да се место сијалица уведу велике лампе, а то значи да треба да скинемо ове сијалице па да наместимо велике лампе; и разуме се да ће концесионар тражити накнаду ако не за лампе а оно за рад.

Председник — Баш у томе и јест корист, што сијалице нису свуда намештене теби се сад могу одмах наместити пламене лампе, па би се уштедно рад око намештања и промене лампе; а ове сијалице, које су сад намештене употребиле би се у оним улицама где треба да буду а нису намештене

Бока Нешкић — У томе случају ја немам шта против овог предлога.

Соломон Азријел — Мени се чини да ми немамо шта овде да дебатујемо. У уговору је предвиђено како се и измене неке могу чинити, и према томе треба и поступати. Сад ако хоћемо оволики број лампи, колики комисија предлаже добро, а ако нећемо нашта није ни било.

Бока Станојевић — Није то све једно хоћемо ли једне или друге лампе. Кад смо правили конкурс, ми смо казали, нама треба 65 великих и 1000 малих лампи, па смо одредили и улице у којима ће то бити тако, да су сви конкуренти знали где ће која лампа да буде намештена јер је то требало да се зна. Није то све једно да ли ће концесионар осветљавати малом или великом лампом, јер велике лампе имају јачину од 500 и 1000 свећа, а мале само 16. Ја сам казао да осветљење свију вароши, а не само Београда, мора бити великим лампама;

питање оће ли бити сада или доцније, то је друга ствар. Та замена може се извршити према тач. 19. уговора са концесионаром, који гласи (чита:). Дакле, ми располажемо са једном извесном количином електричне енергије за мале лампе, а хтели би да је употребимо за велике. Та замена кошта трошка и нега треба да поднесе општина Код нас је опег у неколико та срећна околност, што имамо улица у којима нису намештене лампе сијалице, те би тамо могли наместити лампе, које нам се допадају и неби били изложени никаквом новом трошку; а ако би ово мењали доцније пошто се лампе наместе, то би нас коштало 10 пута скупље.

Бока Димитријевић — Имам да питам г. Станојевића, да ли се води рачуна и о нашим улицама, где се постављају лампе сијалице, јер негде су улице тако тесне, да би ове лампе могле осветљавати и кровове, пошто су нам куће мале.

Бока Станојевић — Комисија мора да води рачуна о ширини улица и да према томе одређује, које ће лампе где бити, у коме броју и ког интензитета.

Соломон Азријел — Ствар је врло важна и ја мислим да треба да се мало више дебатује, а како је сад доцкан, најбоље би било да се одложи за идућу седницу, коју би требало само ради тога сазвати.

Бока Станојевић — Ви немате апсолутно ничега да се бојите. Ако вам се не буде допала цена, коју будемо изнели онда отпада цела ствар.

Председник — Г. Станојевић је поменуо, да општину ништа не везује ако овај предлог прими у начелу, да га може одбацити доцније, ако се при прорачуну покаже, да је ова замена скупа. Ви би имали, дакле, да у начелу одобрите, да се може правити тај рачун. (Одобрава се).

Бока Димитријевић — Овдe друштво тражи да се уговор продужи за 8 месеци Оно сад ништа не ради, него чека на ово решење. Ја питам шта би било, ако ми неби продужили тај рок и неби одобрели ову измену?

Председник — Разуме се да би онда друштво продужило рад.

Љуба Јовановић — Да би била успокојена и она г. г. одборници, који се боје да овај предлог у начелу приме, ја мислим, да би се могло казати у одлуци: одбор одобрава предлог у на-

челу, али задржава право, да после коначно реши, и да ово не одобри ако буде скупо (Врло добро)

Председник — Примате ли, дакле, овај предлог у начелу, па да се може даље радити? (Прима се)

Бока Станојевић — Комисија је даље пристала да одобри продужење рока од 6 месеци, али с тим, да поједине улице могу бити и пре рока довршене

Председник — Примате ли ово продужење? (Прима се)

Бока Станојевић — Што се тиче питања о замени подземних спроводника подземним, комисија је решила ово. (Чита:).

У принципу се дошло до тога да се дирекци замене а којим редом, то ће комисија решити по споразуму.

Бока Нешкић — У колико се сећам ми смо једном у одбору већ решили, да концесионар на извесним местима проведе ове спроводнике испод земље а места ће му именовати комисија, па не знам шта сад има одбор још да решава по овој ствари.

Бока Станојевић — Ви сте решили и овластили комисију, да она ступи с концесионаром у преговоре и да се с њиме споразуме и за све време од кад сте овластали па до сад, није се могло доћи до споразума. Ово је први случај да она може реферисати о овој ствари. (Чује се прима се).

Председник — Прима ли се ово како је комисија урадила? (Прима се).

Сад долазе уверења. (Чује се, овлашћујемо суд да их он изда).

Још имамо да одредимо чланове бирачког одбора. (Чује се, нека и то суд одреди).

Састанак држан 10. Маја 1893 г.

Председник — Изволите чути записник прошлог састанка. (Секретар чита).

Стеван Чајевић — Кад је решавано о нивелацији Кнез Милошеве улице, видим да је споменуто, да се нивелација удеси тако да остану водоводне цеви не дирнуте. Пошто ја знам, као члан те комисије, која је иамеливала нивелету те улице, да ће са на раскршћу са цветном улицом за 1-30 метара откопавати скоро колико

сада да пређемо на прва насељења српска у Угарској.

Као што рекосмо, српски живаљ, живели у данашњој Мађарској још од VII. ст. — дакле, пре доласка Мађара, допуњавао се и повећавао новим већим и мањим гомилама српских досељеника. Прву значајнију такву сеобу Срба у Угарску, забележили су нам историци да је била у XII. столећу. Приликом одласка на мађарски двор поменуте принцезе Јелене, отишле су са њом тада, сем она њена два брата, без сумње и многе властоске породице српске. Јелена их је населила на острву *Чепељу*, близу Пеште, а у данашњем *Српском Ковину*. Том приликом им је, по свој прилици, подигла и манастир, који и данас постоји, скривајући у себи остатке многих знатних српских витезова, међу којима је и тело доцнијег чувеног војводе српских Шајкаша *Николе Божичића*.⁽¹⁾ Ови су српски досељеници уживали од мађарских краљева нарочите повластице. Тако им је краљ Жигмундо дао 1404. прву повластицу.⁽²⁾ Ова насеобина српска на *Чепељу* може се дакле

сматрати као *прва и најстарија српска сеоба у туђину — Угарску*. Од тада, па све до пропасти српског царства на Косову, ми не налазимо спомена о сличним примерима српских пресељавања у туђину. Али „после битке косовске — вели Стојачковић, — која је решила судбину царства Србије, и ову на векове у црно увила, прелазили су Срби чешће из Србије у ове стране (с оне стране Саве и Дунава). У време краља Жигмунда (1387. до 1437.) населили су острво *Чепељ*.⁽¹⁾ Две знамените од тих нових насеобина јесу: *Св. Андрија* и *Срп. Ковин* (Rács Keve). Житељи овог последњег места добили су од угарских краљева многе неважне повеље, од год. 1405, 1412, 1428, 1435, 1440. које се још и данас тамо спомена ради чувају.“⁽²⁾ Као што се види из овога, са распадом српске државне целине, и пропадањем политичке самосталности српске државе, јављају се одмах и наглије сеобе Срба у туђину. Јер народ који није научно робовати, који цени своју слободу над свим земаљским драгоценостима, није могао сав присуствовати последњем ропству српскога

царства, а још мање подносити, да над њиме владају дивљи и крволочни азијски варвари. Он тражи места, где ће, макар и у туђини, уживати своју слободу. Зна да има своје браће још од старина у Мађарској, и он иде тамо, у наручја свога рода, користећи се истим слободама, истим правима и повластицама, које чепељски и ковински Срби одавна већ уживаху. Мађарски краљеви, као да су још тада назрели, да ће најбољи мамац за нова српска пресељавања у њихову краљевину бити: ако тамошњим, већ настањеним Србима, буду дали нарочитих повластица у погледу њихове аутономије и независности политичке. Зато нам историци дају и других доказа. Ч. Мијатовић описујући догађаје, који су се збили у Србији год. 1428. вели: „За оне, који су се разбегли били из Браничева и Голупца, и који не хтедохе или не смедохе да се враћају, да под турском сабљом живе, Бурађ је израдио, те им краљ Жигмундо даде земље на острву *Чепељу*, у данашњој *Св. Андрији* и *Рац-Кеве*. Жигмундо им је издао на то особиту диплому, којом им ујемчава: да се суде пред својим судијама и по својим законима, и да су слободни од свију данака и дажбина. Једино што им се у дужност стављало,

(1) Гласник срп. уч. друшт. књ. 67. стр. 1X.

(2) Садаји у Гласнику срп. уч. др. књ. 38., стр. 36.

(1) То је прво насељење, као допуна оном ранијем.

(2) Черте и т. д. стр. 6.

су и циви водоводне дубоке, то онда не може да оставе ово решење по коме би циви водоводне остале недирнуте. Измена пак у нивелети не може се чинити, јер је комисија нашла да је она нужна с тога, што ако би остала она нивелета, коју је Министарство грађевине утврдило и остало техничко тело одобрило, онда би се доње куће у тој улици затрпале до крова, а људи би изгубили своје плацеве: а све улице, које иду железничкој улици, биле би стрме и саобраћај би са колима био немогућ због стрехотне стрмени.

Ви сте усвојили откопавање и према томе мораће се водоводне циви спустити на доволну меру те да грађани не добију врућу воду. Треба дакле решене одборско изменити и казати: да се водоводне циви спусте у дубину на којој неби могла утицати температура на воду.

У опште водоводне циви у Београду позгате су у дубини од 150 метра рачунато од постојеће теренске површине и ја то не могу да разумем и да оправдам, кад је требало полагати циви према будућој нивелети која је била давно утврђена и одобрена. На тај начин дакле мислим да треба доунити решење одборско при коме ја нисам учествовао.

Др. Марко Леко — Према објашњењу управника грађ, одељења г. Селесковића ова измена нивелете може да се изврши само у колико положене водоводне циви доуштају и услед тога објашњења решено је овако као што је у протокол заведено.

Стеван Чађевић — Ја не знам да ли је могуће или немогуће извршити то, али знам да би било штете да се задржи садашња новелета, јер би се куће тамо затрпавале. (Чује се: нексе г. Чађевић споразуме са г. Селесковићем).

Председник — Тако ће се и урадити. Усваја те ли у осталом протокол?..

Стеван Чађевић — Мој би предлог био да се продужи штампање наших радова, које је пре било застало. Зашто, да се не штампашу наши радови рад.

Др. Леко — О протоколу имао би да кажем да ми се чини да одлука односно електр. осветљења није потпуно заведена. Истина ја нисам прошлога пута до краја остао у седници и не знам баш потпуно шта је решено, али се сећам да је у предлогу друштва поменута и нека накнада због познате измене, а овде се у решењу та накнада не помиње. Сад или би тре-

вало опширно завести ту одлуку или ако то не, онда би ваљало целу преписку штампати с предлогом друштва, мишљењем комисије, и решењем, у општинским новинама. Кад о свим великим нашим радовима има трага, у општ. новинама онда и код овога не треба учинити изузетак.

Милутин Марковић — Г. Леко није био до краја и не зна да је предлог у начелу усвојен, а да ли ће се и у појединостима примити, то зависи од нарочите одлуке одборске, према оцени, предлога, који ће јој комисија поднети. Ако буде скупо казато је да се усвојити неће.

Председник — Има ли још ко да примети шта на записник; и усваја ли се? (Усваја).

Никола Х. Поповић — Зашто се не позивају сви одборници у седнице, кад је изгласано поверење целом часништву општинском?

Председник — У наредби, којом се општинско часништво уводи у дужност поменце је казано, ко има да се уведе у дужност и ти се одборници и позивају у седнице а не други.

Никола Х. Поповић — До поверења могло је се тако радити, али од поверења, треба све звати.

Стеван Чађевић — Ја мислим да је оно, што смо нас неколико потписали, жалбу била просто форма, међутим ми смо сви солидарни један с другим и постојали као једно тело. По томе, дакле, не могу се једни искључити, који су случајно били отсутни или болесни, те нису потписали жалбу, а позивати само оне који су потписали жалбу.

Милутин Марковић — При овоме питању треба имати по моме мишљењу двоје на уму: прво акт управе вар. Београда, којим се према саветском решењу уводи општинска управа у дужност и само саветско решење. То је засебна радња која има свој почегак и свршетак, а друго треба да имамо на уму, шта узима за основ свога предлога г. Хаџи Половић. Он каже; кад је изгласано поверење часништву општинском онда треба звати све часнике општинске а то, господо, није баш тако јасно питање, те с тога ја мислим да би га требало најпре проучити па решити.

Стеван Чађевић — Ја мислим господо, да решење управно не сме бити тако да ремети законите одредбе. Претпоставимо тај случај, да је потписано решење од само неколико одбор-

ника с наше стране, и да је према томе следовало наређење да се само они уведу у дужност; како би могао онда одбор да функционише, кад неби имао довољан број за рад по закону. То би било и апсурдно и на тако тумачење не сме се наилазити.

Ја држим да управа нема овлашћења да мења број одборника коме је грађанство дало своје поверење.

Ђока Новаковић — Ја мислим да би требало ова ствар да се проучи, али држим, да је Државни Савет ништећи одлуку полицијску учинио својим актом то, да је вратио пређашње стање, које је постојало до тога доба. И према томе следује: да одбор целокупан има да врши своју дужност, тим пре што је сада изгласано поверење целоме часништву општинском те нема разлога да се један позива а други не позива. Ако у акту полицијском стоје изриком поменута лица, која се имају увести у дужност, онда то не може бити разлог, да се не позиву и остали одборници у седнице. Нити да се неколико одборника оставља а неколико не оставља јер овим решењем могло је бити повраћено само пређашње стање, а пређашње је оно кад смо ми сви били одборници.

Никола Хаџи Поповић — Ја мислим да ствар треба свршити позивањем целог часништва.

Веља Годоровић — Ово питање није тако јасно да се може одмах расправити и зајасправу његову није надлежан по моме мишљењу одбор општински.

Државни је Савет истина поништио целу радњу полицијску, као незакониту, али поништавајући је, он је огласио извесне одборнике као законите, а друге као незаконите и ако би ми ово решили учинили би неправилност и ја мислим да суд општински треба да учини питање Држ. Савету и да га умоли да изјави, да ли он сматра општински одбор, као једно цело, као што га општ. одбор сматра, и, ако се слаже с тим гледиштем, онда сматра ли, да се могу увести у дужност одборничку и они, који се на жалби Савету нису потписали и за које Савет није ни решио да се могу позвати.

Према таквом тумачењу ми ћемо одборнике или позвати или непозвати.

Андре Одавић — Ја сам противан овоме мишљењу јер ја сматрам да је општински одбор једна целина, једно тело и кад се такво тело, ред, сталеж, жали, па и ако жалбу потпишу само двојица, тројица, решење се доноси за цео ред за све. Таква је случај с бирачким актима итд.

било је: да чувају краљевско пристаниште на острву Чепељу, и да дају двору краљеву по два товара воска на годину“.(1) Села која је Жигмундо дао овим новим насељеницима јесу: *Балвањом* и *Изра*“.(2)

Као што се види, са учестаним наертјајима дивљих јаничарских чета турских на слободу и самосталност српских грађана, бивају и све чешће сеобе у туђину. Али Срби се селе тамо, не у намери, да за навек забораве своје отачаство, већ да се тамо — у туђини, у миру и слободи, у друштву са многим браћом својом баве, приберу и организују, те да, ако им се укаже прилика, завитлају осветничким мачем над белим турбанима ћелавих турских глава. Видећи тако расположење свога народа и сâм деспот Бурађ као да се трудио и настојавао, око исељавања. По уговору између краља Жигмунда и деспота српског Стефана Лазаревића, од 1426. год. требало је Мађарима после смрти Стефанове уступити *Београд* и *Голубац са Мачвом*, у накнаду за неке градове у Мађарској. Наследник Стефанов, деспот Бурађ Бранковић, испунио је аманет свога поочима, налазећи

ту и разлога, да своје српске насеобине у Угарској још више прошири и концентрише у једној гомили. Тако је он тада, после 1428. год., добио у Угарској ова знатнија места: *Сланкамен* у Срему, *Стари Бечеј* и *Кулин*, *Кулин* (Kulpen, Kwlpen) у Бачкој, *Св. Андрију*, на северу од Будима, у жупанији пештанско-пилишкој, *Добреши* у бихарској жупанији, *Сатмар* у сатмарској жупанији, *Сердахељ* у пожунској, *Ток* и *Тела* у обаујској, *Мункач* у берешкој, *Раи* или *Хајду*, *Бесермен* у хајдучком округу; *Мез-Тур* и *Тур-Кеве* у великој Куманији, *Солнок* и *Тиса-Варњаш* у солночкој жупанији, *Чонград* и *Арад* у истоименим жупанијама, *Вилагот* у арадекој, *Вел. Бечкерек* у торонталској, *Лишво*, *Тотшар*, *Гелеи*, *Четертехел* ... „et pleraque alia“ вели Бонфиније.(1) Ова деспотова добра у Угарској и сама собом подстицала су народ у Србији на сеобу и привлачила га к себи. Бурађ се трудио свима силама, да тим својим насељењима у Угарској да бар јачу концентрацију и организацију. Он је раширеним своја добра по унутрашњости Угарске мењао за ме-

ста и градове у јужној покрајини Срема. Тако је без сумње нека севернија места променио за *Земун* и *Митровицу*, која су места доцније у његовим рукама била.(1) Мађарски пак живаљ, који се у тим местима између досељених српских становника налазио, мисли се — вели г. Новаковић, — да се или претопио у многобројнији српски живаљ, или иселио у северну Угарску. Организација ових српских колонија у ово доба, била је већ толико јака, да се мађарски сабор од год. 1439. нашао побуђен, да засебним XXV. чланком својим ограничи власт деспота Бурађа над његовим добрима у краљевини Угарској. „Nos una cum iisdem operabimur, — вели се у том чланку — quod Despotus Rasciae et Comes Cilliae (гроф циљски) castrisque, Magnates, domina vel possessiones, castra, fortalitia, civitates, oppida et alia bona in hoc regno Ungariae habentes et tenentes huiusmodi castra, fortalitia etc. non advenis et forensibus, sed Ungaris hominibus pro honore dare debeant“.(2) „Краљ као да се бојао, вели Нико, да деспот, гроф циљски и други вели-

(1) Ђ. Бранковић I. стр. 156.

(2) Гласник срп. уч. др. књ. 28. стр. 37.

(1) Picot E. (Павловић Ст.): Срби у Угарској, I. стр. 35., — Черте и т. д. стр. 6.

(1) Новаковић Ст.: Последњи Бранковићи, стр. 51.
(2) Picot E. (Павловић Ст.): Срби у Угарској, I. стр. 36.

Шта би било да смо ту жалбу потписали Савету нас 5—6., како би се онда увео одбор у дужност, кад неби било брзја за пуноважно решавање? — Ја држим да је овде проста погрешка у стилизацији решена државног Савета и налазим да су и одборници, неписмени на жалби од оног истог минута одборници од кад и ми.

Поп Таса Капетан Спасић — Ни у самом закону општинском нема нигде речи о томе да се ради онако као што је учињено. Узмите само на пр овај случај. Капетан истера цео одбор; не жали се ни један одборник, него се жале обични грађани. Долази ствар пред Државни Савет и он каже да остане цео одбор где је и био. Дакле на жалбу тог приватног лица одбор се враћа. Код нас овде стара је управа враћена, гласато је за поверење или неповерење и гласови су падали за целу управу. Кад је тако, онда треба примити све ове људе као одборнике.

Председник — Ја ћу да вам прочитам закон па ћете видети како се ваше мишљење слаже с оним што пише у закону (чита) „противу одлуке збора ебачено или уклоњено лице може се жалити Државном Савету преко општинског суда а у року од 3 дана од кад му је одлука саопштена“. Дакле *збачено* или *уклоњено* лице; према томе они који се жале они се и враћају. На основу овог Савет је решио не само за општину београдску него и за све општине у Србији кад је бивало сличних жалба.

Веља Тодоровић — Ја ћу у допуну мог говора да кажем још ово. Овде се јављају разна мишљења, као што видим Госпола која говоре да треба све одборнике увести у дужност сматрају да то неће бити правилно с тога што не можемо ми тумачити решење Државног Савета, и то је тако. Јер узмите случај да нам се ако решимо да их уведемо у дужност то не призна доцније. Тада ми лично можемо да одговоримо. Ја нисам за то да ми ту ствар узмемо на себе, него да то регулишемо с Државним Саветом. Можемо да га упитамо сматра ли он ову ствар онако као и ми, и да ли према томе ове одборнике треба да уведемо у дужност или не; питање дакле свешћемо на то: да ли се решење Држав. Савета простире и на оне одборнике који се нису жалили. Треба да pazимо шта радимо; није то само тек тако — довести Лепо

— доведи, али шта ћемо после ако нам се то не призна? А ништа не смета што ћемо питати Савет.

А. Одавић — Је ли при руци то решење Саветско.

Председник — Није.

Ђока Новаковић — При расправи овог питања треба да обратимо пажњу на ово. Има питања природе опште и пма приватне. Кад је питање опште природе на расправи, ту је доволно да се жали само једно лице и онда се све враћа у првобитно стање; код приватних пак питања треба да се жали онај ког се лично оно и тиче. Овде је довољно било да се жали и само једно лице, јер је ствар опште природе па опет за то да цео одбор данас фунгира. Кад би друкчије радили ми не би били последни сами себи. Зато, ове одборнике, можемо позвати и решавати с њиме заједно.

Председник — Ја не могу у ту ствар толико да улазим, али ипак да кажем неколико речи г. Новаковићу. Баш с његовог гледишта ово питање не може да се реши онако како би опхтео Отерати некога с неког места, то је питање личне природе, и онда те личности кад су заинтересоване оне улажу протест и траже да се то питање расправи по законима. Ја узимам баш оне што ви г. Новаковићу постављате, и сматрам да је овде питање личне природе.

Ђ. Новаковић — Рецимо да се нисмо ми као одборници жалили него друга лица (правни гласачи), и да на основу те жалбе Држ Савет поништи одлуку збора, — питам шта бисмо онда радили да ли ми неби могли наставити рад или би то чинили неки други.

Председник — Држ. Савет се не би упуштао у решење (Чује се: морао би да решава).

Ст. Чађевић — Ову дискусију би могли да прекинемо што бисмо упитали Држ. Савет како он тумачи оно своје решење, и за то мислим да би најбољи пут био збиља да се усвоји предлог г. Тодоровића. Ја нисам ни знао да Држ. Савет није питан био о овом; ето, г. председниче, реците нам јесте ли питали Држ. Савет?

Председник — Могу да вам кажем ово: да нисам службеним путем никаква питања стављао, али сам се лично за то питање интересовао и распитивао и оно што сам вам рекао то је гледиште које је усвојено у Држ. Савету.

Али се на томе није стало, јаком наступају несрећи часови за Србију. Густи црни облаци, који се још од Косова прегонили преко красног поднебља Душанове домовине, као да су сада убрзали свој ток, и у јачим масама трудили се, да покрију и последњи светао кут оне негдашње велике српске царевине. Седамдесет година се српски синци одуцирају јуначки отоманској сили, старајући се, беспримерним витешким пожртвовањем, да сачувају бар у једном куту своје домовине лучу слободе. Али узаман! Дивљу бујицу азијских варвара нису могли зауставити ни хиљадама груди српских јунака и витезова, па шат ће јој даљи пут препречити тихи Дунав и валовита Сава. Тако мислише јадни и кукавни Срби, кад им на дан 20. јуна 1459. год. и на последњем њиховом бранику слободе, на бедемима поноснога Бурђева Смедерева, место крста засија полумесец! Том мишљу и том надом, да ће Дунав и Сава заједно моћи бити границом оне дивље османске бујице, и да ће они — Срби, стичући се на добрима свога пок. деспота у земљама круне угарске, концентришући се и спремајући се ту на осветнички бој, моћи једнога дана и своју непрежаљену домовину истргнути из че-

Раденко Драговић — Ово нека узму правници у претрес па да нам даду своје мишљење.

А. Одавић — Ова је ствар јасна. Шта би било да су жалбу потписали само два одборника.

Н. Х. Поповић — Није то, него шта би било да није изјављена жалба

Љуба Јовановић — Мени се чини да онда кад је потписана жалба, да ја нисам потписао као одборник и сваки је од нас потписника плаћао таксу на своју главу. То ми је било чудно, па сам тражио да ми се објасни и рекли су ми да тако треба. Ја сам послушао али ми је изгледало да је неправилно да се лично жалимо јер сам разумевао тако, да се не жалим ја, Љуба Јовановић — него одбор. Изгледало ми је одмах да је ствар пошла неправилним путем. Сад мислим да ћемо најбоље ову ствар извести тако ако је ми решимо како држимо да треба; наше решење доћи ће на расматрање пред надлежну власт, до последње инстанције и онда ће се дефинитивно уредити

Председник — Одбор може донети своју одлуку. Свака његова одлука подлежи контроли и надзору па ће и ова.

Веља Тодоровић — Изнесите мој предлог да се позове Држ. Савет и да каже како разуме своје решење.

Н. Х. Поповић — Према свршеном збору и поверењу ја сматрам да сви одборници треба да дођу.

Милутин Марковић — Разна мишљења која се овде чују доказују да је ово питање спорно, и пошто немамо при руци решење саветско, ја сам за то, да се питање остави и проучи до идуће седнице и онда да решимо којим путем да идемо: да ли то питање да реши одбор или да се обратимо Држ. Савету.

Председник — Молим вас да решимо.

Ст. Чађевић — Нама је врло нужно да што пре донесемо одлуку јер ми немамо право ни-ког да искључујемо.

Филип Васиљевић — Господо, мени се чини, да се ми грешимо. За што смо ми држали збор? Збор је решио ову ствар. Ми треба да зовемо све избране одборнике да врше с нама општинске послове.

А. Одавић — Ово гледиште које је изнео Филип најбоља је полазна тачка за решење пи-

капи не склопе државу за себе, па с тога зајемчи Угрима особита права“. И ако би деспот српски имао права да се љути на мађарски сабор, што му ускрађује његово владалачко право над својим добрима и поданицима у Угарској, ипак ништа то није сметало, да се баш те године та српска насељена повећају огромним масама исељеника из Србије. „Нове невоље и нови ратови, који су баш те године целу Србију и њену престоницу Смедерево под непосредну турску власт довели, истиснувши деспота Бурђа и све српске старешине, обновили су узроке исељавању, и оснажили га. Бележи се, да се те године моравска долина гомилама селила у Банат. Нема сумње, да је и Срем с друге стране добио поново нових насељеника“. (1) Ове нове српске пресељене породице смести краљ Владимир по деспотовим добрима у Угарској и у арадској жупанији, на северу реке Мориша, у крајевима *Барош-Јенеја*, или *Јичола* — који Срби сада основаше у почаст Јовану Хуњадију, — и *Вилагоша*, давши им и особиту повластицу. (2)

1) Новаковић Ст. Последњи Бранковићи, стр. 52.
2) Picot E. (Чађевић Ст.): Срби у Угарској, I. стр. 36. — Engel v. H. J.: Allg. Welthistorie, одсек: Gesch. v. Servien, III. стр. 416 и 444. — Раčki у Književniku II, стр. 485.

љусти несите аждаје анадолеке, — том надом, велимо, једино крепљаху се они јадни Срби, који тада мораше напустити домовину своју, да потраже сигурнија и мирнија склоништа у туђини. Та им нада беше једина утеха у оној болној тузи, растајући се са огњиштем својим, које су толико векова крвљу својом натапали. Нем мо ма и приближно тачних података о броју тих несрећних српских исељеника у Угарску, после пропасти Србије год. 1459. као год што не знамо тачно, ни колико је несрећних мученика српских одведено у ропство. Историци нам неки кажу, да је 200 000 Срба одведено тада у ропство; али ко се може задовољити том цифром, кад се само сети крвоједности, халапљивости за пљачком, и осветничке навике дивљих Муслмана? Слободно можемо рећи, да све оно, што не беше срећно раније изгубити главу на бранику своје отаџбине, што не избеже оштрој турској димишњији, склонивши се у Угарску, да је све оно, што у Србији оста: што искасањено, подављено и поубијано, а највише у ропство одведено, јер такав лов Турцима вазда беше најмилији.

тања. Ми смо се домили око тога што нам је била тражила или оставку или да пред збор изнесемо решење питања о поверењу. Ми смо сазвали збор и после збора пало је и решење Држ. Савет. Кад то стоји ја сам мишљења да се цела управа уведе у дужност.

В. Тодоровић — Нисам мислио да говорим али после говора газда Филипа морам да кажем неколико речи. Ми правници разумемо ово питање боље од њега и он треба да нам призна да смо способнији и кад се ми цепамо значи да је питање мало заплетеније и теже. Поново кажем да треба да усвојите мој предлог да се учини питање Држ. Савету.

Ми сами да решимо сматрам да би било незаконито.

Председник — Да свршимо ову ствар. Дакле г. Н. Х. Поповић знео је предлог да се ови одборници одмах уведу у дужност, и г. Тодоровић да се решење одложи.

В. Тодоровић — Нека се има и ово на уму да се предлог г. Н. Х. Поповића никад не може усвојити јер по мом мишљењу ако би се одборници увели у дужност без питање Држ. Савета, ја сматрам да би те одборске седнице биле незаконите и у њима ја не бих смео учествовати.

Поп Т. Капетан Спасић — То не треба да говорите пред гласање.

В. Тодоровић — Ја хоћу да кажем шта мислим о тој ствари.

Председник — Стављам на гласање. Ко је за то да се по предлогу г. Х. Поповића ови одборници одмах уведу у дужност он ће гласати за, а ко је за то да се ово питање проучи комисијом коју одбор одреди тај ће гласати против — Настаје гласање.

Председник — Гласање је испало за комисију. Кога желите да одредите у њој. (Чује се кандидуре ви) Ја предлажем: Боку Новаковића, Вељу Тодоровића, Милутина Марковића, Радована Филиповића и Михајла Бончића (прима се).

Председник — Господс, имам да вам учиним то пријатно саопштење, да сам јуче са члановима суда и одбором присуствовао освећењу нове цркве на новоме гробљу и да смо том приликом потписали пријем цркве, а да је остало још да се црква и све имање црквено попише и доведе у ред да се изабере црквени одбор по закону црквеном и да се учини све те да та црква добије оно, што имају и све остале цркве у земљи.

Поп Таса Капетан Спасић — И ја сам од дотичног одбора био почастован позивом да присуствујем отварању ове лепе задужбине, коју је г-ђа Драгиња удова пок. Станојла Петровића Држ. Саветника подигла о своме трошку и покласила општини београдској.

За израду ове цркве, утрошено је врло много, а и за сам унутрашњи намештај дата је прилична сума и ја налазим, да би било веома лепо и врло оправдано, да одбор, као представник општине београдске изда г-ђи дародавци једну писмену захвалност са потписом свију одборника председника, и кметова. Колико би с једне стране себи учинили задовољство, вршећи једну дужност, толико би и дародавци дали морално задовољење за велике новчане жртве и труд око подизања ове задужбине.

Још бих имао да кажем да има неких статута, који су у правилима ове цркве стављени и обвезни за општину, али да има у њима неколико тачака, које неће бити баш добре за општину. Незгодно је на прилику то, што она задржава право да поставља извесне службенике при цркви а она као жена може лако бити изложена јачем утицају, него једно тело, један

одбор. Незгодно је то да општина плаћа некога а други да га поставља. Ја не знам управо, да ли је то истина, али сам тако чуо, па бих молио да ми се да обавештења.

Председник — Није ми при руци акт, којим је уступљена црква, а могао бих вам прочитати све погодбе по којима је она уступа Сећам се да међу осталим има и једна тачка о свештенику, кога ће, вели се, постављати Митрополит Србије, али то питање још није расчишћено. (По захтеву одборника настаје конференција).

После конференције

Стеван Чајевић — Мени се чини, господо, да смо ми београђани најнеосетљивији и најнепажљивији, према својим добротворима, према људма, који чине поклоне за опште цели. Мене је веома тронуло то, кад сам видео у општини смедеревској слику свију добротвора општинских. Слика или други какав видљив знак изазива две побуде код човека — он се опомиње добротвора сваки пут гледећи му слику, а сећа се и легата, и разбира шта је с њиме, те бди, да се по намени употреби и не страши. Ја знам општина код којих су многи људи поклањали своја имања или велике дарове; па се и једноме и другоме са свим утрео траг, а све за то, што није било виднога знака, који би потсећао грађанство на пажњу. Друго, видан знак гане добре и побожне душе и племенита срца да се и они сете те да оставе колико могу на извесне опште племените цели.

Са тога придружићу се Поп Тасином и Председниковом мишљењу, ја сам још за то, да се њена и њеног мужа слика прибави и чува у општини, као видљив знак поштовања од стране наше и као морална побуда и подсетак за добре душе које би се потрудиле, да што општини завештају, јер од неблагодарности ниче неблагородност и њоме се ништа не постиже.

Ја сам за то да се слика држи у општ. згради, а нарочито у овоме заседању, те да се сећамо вазда добротвора, који су покласили општину цркву, која би коштала општину 100—120 хиљада динара.

Председник — Ја држим да смо сагласни с тим да се писмена захвалност преда са потписима нашим. (Тако је). (Поп Таса: по с допуном г. Чајевића да се слике изишту. Прима се).

За остале послове око ове ствари мислим да овластите суд да их он изврши. (Прима се).

Поп Таса Капетан Спасић — Треба што пре свршити са саставом тога црквеног одбора.

Председник — У свези с тим имам да вам саопштим да је потребно изабрати одборе црквене и код цркве Саборне и св. Марка. Јесте ли вољни да вам прочитам имена лица за која смо се споразумели да буду у тима одборима? (Јесмо). (Председник чита.) (Прима се).

За нову цркву на гробљу нисам још направил кандидацију. (Чује се идуће седнице поднесите).

Према објављеном конкурсу пријављено је више лица за благајника у општини, па би вас молио да одредите ко ће да прегледа те молбе и да изврши избор. (Одређује се).

Рачуни за I. тромесечије готови су и по закону општинском треба да их прегледа општ. одбор. Кога би сте ви одредили да тај преглед изврши?

Никола Хаџи Поповић — За допуну радње комисије коју будете одредили имам да вам саопштим, да постоји једно решење о спојењу депозитне и главне благајне општине, па треба и то да има комисија у виду. (Прима се).

Председник — Могли би се за преглед рачуна одредити: Соломон Азријел, Андра Одавић и Бока Нешић. (Прима се).

Од Управника вар. Београда добио сам саопштење, да се Његово Величанство Краљ Александар враћа у Београд с пута у среду између 4 и 5 часова по подне. Извештавајући Вас о овоме, ја вас молим да изиђете у то доба на паробродску станицу, те да Њег. Величанство што лепше дочекамо.

Састанак данашњи закључујем

Састанак је трајао до 8 часова.

РАЗНЕ ОПШТИНСКЕ ТАКСЕ.

I. Димничарство:

- а) За чишћење димњака (цилиндера) без разлике на спратове 0·20 д.
- б) За неузидан шпархерд 0·20 д.
- в) За узидан „ 0·40 д.
- г) За велики узидан шпархерд у гостионици 0·50 д.
- д) За чишћење димњака од два спрата 0·20 д.
- ђ) За чишћење простог димњака 0·10 д.
- е) За чишћење чункова од 2 и по метра уједно са пећима 0·10 д.
- ж) За чишћење чункова од 2 и по метра уједно са више пећи 0·20 д.
- з) За паљење димњака (цилиндера) без разлике на спратове 0·75 д.

II. Празњење помијара и нужника:

- а) Од кубног метра 10— д.
- б) Од акова 0·50 д.

III. Посетарина:

- а) Марка за панче за годину дана 3— д.
- б) Обнављање изгубљене марке стаје 1— д.

IV. Гробарина.

- а) Гроб за децу 7— д.
- б) Гроб за одрасле 12— д.
- в) Мала гробница 555·52 д.
- г) Велика гробница III. реда 998·39 д.
- д) Велика гробница II. реда 1099·32 д.
- е) Велика гробница I. реда 1684·57 д.

V. Мртвачка кола:

- а) Мртвачка кола стара са два коња 12·90 д.
- б) Мртвачка кола са анђелима са два коња 24·90 д.
- в) Мртвачка кола нова са два коња 36·90 д.
- г) Мртвачка кола нова са 4 коња 72·90 д.

ТАКСЕ

ЗА ИЗНОШЕЊЕ ЋУБРЕТА

За квартове: Савамалски, Теразијски, Варошки и Врачарски:

- 1. Од собе и кухиње или мањег дућана са собом 0·25 д.
- 2. Од две или три собе, са кухињом или већег дућана са магазином 0·70 д.
- 3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом, од гостионице са кухињом без штале 1·50 д.

За квартове: Дорћолски и Палилулски:

- 1. Од собе и кухиње, или мањег дућана са собом 0·20 д.
- 2. Од две или три собе са кухињом или већег дућана са магазином 0·60 д.
- 3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом, од гостионице са кухињом без штале 1 д.

Од суда општине београдске 28. Августа 1892. године АБр. 9449.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГА СУДА